

بررسی تاثیر نفوذ مدیرعامل و ویژگی های مدیران بر مدیریت واقعی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

هادی موسی زاده قورتلو^a ، هادی داورپناه^b

h.mousazadeh.g@gmail.com

a دانشجوی کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی مقدس ، اردبیل، ایران.

hawdidavarpanah@gmail.com

b دانشجوی کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی مقدس ، اردبیل، ایران.

چکیده: هدف از تحقیق حاضر بررسی تاثیر نفوذ مدیرعامل و ویژگی های مدیران بر مدیریت واقعی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. قلمرو زمانی تحقیق شامل یک دوره هفتساله بر اساس صورت‌های مالی سال‌های 1391 الی 1397 شرکت‌های مورد مطالعه است و نمونه مورد مطالعه شامل 127 شرکت می‌باشد. به‌طور کلی در این تحقیق برای تدوین ادبیات و پیشینه تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده شده است و برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از داده‌های مندرج در صورت‌های مالی شرکت‌ها و نرم‌افزارهای ره‌آورد نوین و از سایت‌های مرتبط متعلق به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بهره گرفته شده است. این تحقیق شامل دو فرضیه می‌باشد که جهت آزمون فرضیات از مدل رگرسیونی و روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. در این تحقیق، نفوذ مدیر عامل و ویژگی های مالی شرکت به‌عنوان متغیرهای مستقل، مدیریت واقعی سود تحت عنوان متغیر وابسته و متغیرهای اندازه شرکت و اهرم مالی به‌عنوان متغیرهای کنترلی مورد سنجش قرار گرفته است. نتایج آزمون معناداری ضرایب بر اساس معادله‌ی رگرسیون برازش شده حاکی از وجود تأثیر مثبت و معنی‌دار نفوذ مدیر عامل و ویژگی های مدیران بر مدیریت واقعی سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

کلمات کلیدی: نفوذ مدیر عامل، ویژگی های مدیران ، مدیریت واقعی سود، شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

1- مقدمه

نفوذ مدیران به ویژه مدیرعامل شرکت می تواند در راستای کنترل تولید اطلاعات حسابداری به کار گرفته شود و موجب مدیریت بر زمان بندی افشای اطلاعات و کیفیت اطلاعات ارائه شده، هم راستا با منافع مدیریت گردد (پور حیدری و فروغی، 1398). کارایی و توسعه هر سازمان تا حد زیادی به استفاده صحیح از نیروی انسانی بستگی دارد. مدیران در سازمان‌ها، واضعان خط‌مشی و صاحبان قدرت هستند و عملکرد سازمان‌ها با قدرت آنان در ارتباط است. مدیران با به‌کارگیری منابع قدرت می‌توانند زمینه رشد و تعالی یا زمینه انحراف و فساد سازمان را فراهم آورند و این امر به ماهیت وجودی و چگونگی استفاده از قدرت و منابع آن بستگی دارد. قدرت ویژگی اساسی نقش مدیر بوده است و زمینه اثربخشی او را در سازمان فراهم می‌سازد و پدیده اجتناب ناپذیر در سازمان است که بعضی از مدیران به آن به عنوان پدیده‌ای منفی می‌نگرند. واقعیت این است که منفی یا مثبت بودن قدرت به قضاوت و نوع کاربرد آن بستگی دارد، به گونه‌ای که اگر هدف از قدرت، اهداف سازمانی باشد می‌تواند پدیده‌ای مثبت و کارکردی به شمار آید و اگر هدف دستیابی به اهداف شخصی و فردی باشد، امکان دارد پدیده‌ای منفی و ناپسندی

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

خواهد بود (ملاحسینی و کهنوجی، 1387). بنابراین قدرت یکی از واقعیت‌های مهم حیات سازمانی است. مدیران نه تنها باید آن را جزء جدا نشدنی شغل و وظیفه خود به حساب آورند بلکه باید با شیوه کاربرد آن آشنا باشند تا با استفاده صحیح از آن تحقق و تأمین هدف‌های خود و سازمان را تسریع کنند (عزیزی و همکاران، 1388).

نگرش‌هایی که در بازارهای مالی مورد توجه قرار می‌گیرد روند ویژگی‌های مدیران و تأثیرات آن بر نحوه پیش‌بینی‌های سرمایه‌گذاران می‌باشد. هریک از سهام‌داران برای افزایش ثروت و منافع خود به دنبال مدیرانی هستند که در راستای اهداف آنان عمل نمایند. مدیران برحسب تجربیات و دانش مدیریتی که دارند در اکثر مواقع به کمک سهام‌داران می‌شناسند و باعث می‌شوند با توزیع و در اختیار قرار دادن اطلاعات با اهمیت آنان را از برخی خطرات آگاه سازند. داشتن برخی از ویژگی‌های مدیرعامل علاوه بر این که می‌تواند بر نوع ساختار مدیریتی واحدهای تجاری کمک کند بلکه می‌تواند باعث افزایش ارزش شرکت و افزایش سرمایه‌های سهام‌داران شود. امروزه محیط اقتصادی به گونه‌ای است که واحدهای تجاری برای رشد و پیشرفت باید منافع خود و سهام‌داران را افزایش دهند. بدین صورت هر یک از مؤلفه‌های توسعه اقتصادی از سوی مدیران و نیروهای انسانی همراه آنان صورت می‌گیرد. خصوصیتی که مدیران در نوع رفتار و شیوه کاری خود دارند از جمله مواردی هستند که با سرمایه‌گذاری‌ها و درآمد ناخالص واحد مذکور و محیط پیرامون فعالیت‌شان سروکار دارد. اما غیر از این خصوصیات یک‌سری شاخص‌هایی وجود دارد که مدیران را از سایر نیروهای انسانی مجزا می‌کند. این خصوصیات به عنوان عامل موفقیت وی از زمینه‌های مدیریتی و عامل توسعه شرکت محسوب می‌شود. ویژگی‌های مدیران در تئوری‌های اثباتی حسابداران به عنوان دارایی‌های نامشهود نیز طبقه‌بندی می‌شوند. زیرا توانایی‌ها و خصوصیات مدیران باعث تبدیل منابع راکد شرکت به درآمد و ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری می‌شود. در واقع کاهش هزینه‌های تولید و هم‌چنین ارتقاء سطح کیفی و کمی فعالیت‌های اصلی از جمله مواردی است که مدیران از بدو ورود به شرکت برای آنان برنامه‌های استراتژیکی نیز تدوین می‌نمایند (امیرحسینی و قبادی 1395).

هم‌چنین، امروزه شرایط اقتصادی برای واحدهای تجاری بسیار پیچیده و حساس‌تر شده است. در واقع شرکت‌ها برای ادامه فعالیت‌های خود باید تمام ظرفیت‌های نیروی انسانی و تولید خود را به کار بگیرند و این عوامل مستلزم سرمایه‌گذاری مؤثر می‌باشد. مدیران داخلی و فنی باید نسبت به منابع موجود و در دسترس و حد میزان سرمایه‌گذاری پیش‌بینی‌های لازم را انجام بدهند. سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف شرکت‌ها اولین قدم برای توسعه دادن و مانع از عقب‌ماندگی می‌شود. ویژگی‌های منحصربه‌فرد مدیرعامل این امکان را برای واحدهای تجاری فراهم می‌کند تا موازین مربوط به رویدادهای مالی و روند افشای اطلاعات در بازارهای سرمایه‌ای را نظارت و کنترل کنند. در نقطه مقابل مدیرانی که از نفوذ بالایی بی‌بهره‌اند نمی‌توانند برای افراد ذی‌نفع شرکت نسبت به پیش‌بینی‌های آتی و سوده‌های تحقق‌یافته در آینده را تحلیل بکنند. دانشمندان و محققان مالی بر این باور هستند که مدیران دارای نفوذپذیری در هیئت‌مدیره بیشتر ارقام واقعی شرکت را مورد دست‌کاری قرار می‌دهند (جیانگ و همکاران^۱ 2013).

از جمله دغدغه‌های دائم مدیران مالی شرکت‌ها، تأمین مالی است. مدیران مالی شرکت‌ها، اغلب برای انجام طرح‌های توسعه‌ای یا تأمین سرمایه در گردش روزمره خود، به تأمین مالی نیاز دارند هم‌چنین مؤسسه‌ها و بنگاه‌های اقتصادی برای تأمین سرمایه خود به شدت به بازارهای مالی وابسته‌اند. نقش این بازارها در اختیار گذاشتن سرمایه‌های لازم برای مؤسسه‌ها و شرکت‌هاست. شرکت‌ها در تصمیمات تأمین مالی با دو

^۱ Jiang & et al

The banner features a central title in Persian: "چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه". Above the title is the ISC logo and contact number "۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴". To the right, it says "نخستین کنفرانس ملی" (1st National Conference) and includes the logo of the Islamic Republic of Iran and the Ministry of Education, Science and Higher Education. Below the title, it specifies the date "زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰" and the website "MCII-conf.ir". The background shows a person working at a desk with calculators and a computer, with green and orange arrows pointing upwards.

منبع تأمین مالی داخلی و تأمین مالی خارجی مواجه‌اند. منابع مالی داخلی، شامل جریان‌های وجوه نقد حاصل از فعالیت‌های عملیاتی، فروش دارایی‌ها و سود انباشته می‌شود و منابع مالی خارجی دربرگیرنده وجوه تحصیل شده از طریق بازار مالی مانند انتشار اوراق مشارکت، صدور سهام جدید و دریافت تسهیلات مالی از بانک است. مدیران باید تصمیم بگیرند وجوه موردنیاز خود را چگونه تأمین کرده و منابع مالی در دسترس را چگونه مصرف کنند. آن‌ها می‌توانند این منابع مالی را صرف پرداخت سود به سهامداران، اجرای پروژه‌های سرمایه‌گذاری سودآور، تسویه بدهی‌های موعود رسیده و افزایش سرمایه در گردش کنند (سیفرت و همکاران^۱ ۲۰۱۳؛ به نقل از مدانلو و همکاران، ۱۴۰۰).

به نظر می‌رسد که بررسی ارتباط بین این سه مؤلفه گامی مفید در جهت تکمیل ادبیات مربوط به این سه موضوع در محیط اقتصادی مربوط به بازار سرمایه ایران باشد و با توجه به اینکه نتایج آن برای سهامداران، سرمایه‌گذاران، مؤسسات اعتباری و شرکت‌ها می‌تواند مفید باشد؛ بنابراین از این حیث جنبه نوآوری دارد و می‌تواند راهگشایی برای پژوهش‌های آتی باشد. همچنین انجام این پژوهش باعث توسعه ادبیات و مبانی نظری پژوهش در این زمینه می‌باشد. بنابراین مساله اصلی پژوهش این است که نفوذ مدیرعامل و ویژگی‌های مدیران چه تاثیری بر مدیریت واقعی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارد؟

2- مبانی نظری

2-1- ویژگی‌های مدیران

ویژگی‌های مدیران به آنان در بسترهای حل مشکلات مالی، نحوه مصرف منابع شرکت و کنترل ریسک بازار کمک می‌کند. آشنایی با قوانین و اصول‌های حسابداری را در دوران تحصیل فرا گرفته‌اند می‌تواند فرض احتیاط به عمل را بیشتر برای امورات خود قرار دهند (طاهری‌عابد و همکاران ۱۳۹۷). این خصوصیات در تئوری‌های اثباتی حسابداران به‌عنوان دارایی‌های نامشهود نیز طبقه‌بندی می‌شوند. زیرا توانایی‌ها و خصوصیات منحصر به فرد مدیران باعث تبدیل منابع راکد شرکت به درآمد و ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری می‌شود. در واقع کاهش هزینه‌های تولید و همچنین ارتقاء سطح کیفی و کمی فعالیت‌های اصلی از جمله مواردی است که مدیران از بدو ورود به شرکت برای آنان برنامه‌های استراتژیکی نیز تدوین می‌نمایند (امیرحسینی و قبادی ۱۳۹۵).

مرادی‌فر و همکاران (۱۳۸۴) بیان می‌کند مدیران و ویژگی‌های مربوط به آنان بیان‌کننده عملکردشان است با تفکرات و اندیشه‌های ناب شرکت‌ها را از روند توسعه آماده می‌کنند این مطالب ضرورت پیدا می‌کند که باید همواره اطلاعات و ایده‌های اقتصادی را به‌روز نگه دارند نگرش‌ها و تفکرات یکی از بنیان‌گذارترین عوامل تأثیرگذار بر روند پایه‌گذاری برخی از شرکت‌های موفق بوده است. مانند شرکت‌های آمازون یا اپل که نیروهای انسانی خیره با ایده‌های خلاق خود یک مسیر گسترده‌ای را به‌وجود آورده است بر اساس نظرسنجی‌های به‌عمل‌آمده توسط دانشمندان رشته روان‌شناسی از بین ۴۰ کشور که نمونه‌ای بالغ بر ۳۲۰۰۰ مشاهده این نتایج به‌عمل‌آمده است که کشورهای دارای تئوری‌های اثباتی قوی دارای مدیران مؤثر و کاراتری هستند زیرا توجه به نوع انگیزه‌ها و مهارت‌ها و متناسب با آن ایده‌ها را کاراتر کردن یکی از اهداف مهم توسعه و خلاقیت است (آستان، ۱۴۰۰).

سهرابی‌نژاد و همکاران (۱۳۸۸) در مطالعه‌ای به این نتایج رسیدند که وجود مدیران دارای تخصص و مهارت برای واحدهای تجاری بسیار مهم است زیرا آنان بر حسب وضعیت اقتصادی تصمیمات مهمی را انجام می‌دهند تا شرایط و فرصت بهتری را رقم بزنند. (آستان، ۱۴۰۰).

¹ seifert et al

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

این نکته ضرورت پیدا می‌کند که افراد درون سازمانی و برون سازمانی باید از اهداف بلندمدت مدیران نیز حمایت کنند. مدیران مجرب همواره در تلاش هستند یک چراغ راهنمایی چندین‌ساله را بنا کنند و بازدهی را برای واحدهای تجاری به وجود آورند این نیاز است که عملکرد شرکت باید نشان‌گر شخصیت و اهداف وی باشد ولی تفکرات مدیران نباید به صورت شخصی طلبانه باشد. براساس پژوهشی که اندرسون^۳ و همکاران (2011) برای شرکت‌های پذیرفته شده کشور ایتالیا انجام دادند به این نتایج رسیدند که مدیران مالی جایگاه خود را به شرکت‌ها به دست می‌آورند که اصلاً در زمان مدت تصدی خود بدهی را کاهش دهند و منابع را افزایش دهند و دوماً میزان سرمایه‌گذاری خارج از شرکت را به صورت بدون سرمایه‌ای تأمین نمایند. درحالت کلی انتظارات مدیران بر این است که بتوانند تمامی ذی‌نفعان را مورد نظارت خود داشته باشند و این منوط به نوع اصول و نگرش آنان است.

2-2- مدیریت سود

مدیریت سود مفهومی برگرفته از اندیشه اثرگذاری پدیده‌های غیرمالی بر گزارش‌های حسابداری است. دی جورج و همکاران^۴ (1999) مدیریت سود را به عنوان نوعی دست‌کاری مصنوعی سود توسط مدیریت جهت حصول به سطح مورد انتظار سود برای بعضی تصمیمات خاص تعریف می‌کنند. محققین متعدد دیگری نیز در تشریح مدیریت سود اشاره نموده‌اند که اگر زمانی مدیران روش خاصی از روش‌های حسابداری را برگزینند که پراکندگی سودهای گزارش شده کم شود، نتیجه هموارسازی سود است. آن‌ها همچنین اشاره داشته‌اند که مدیران در حدود قدرتشان که ناشی از آزادی عمل در چارچوب اصول و روش‌های پذیرفته شده حسابداری است، سودهای گزارش شده و نرخ رشد سود را هموار می‌سازند. مداخله هدفمند در فرآیند گزارشگری مالی خارجی که به قصد کسب منافع شخصی صورت می‌گیرد را مدیریت سود گویند. محاسبه سود از طریق تبدیل سرمایه فیزیکی به ریال و برقراری بهترین تناظر بین منابع فیزیکی و ارزش به ندرت انجام می‌شود؛ زیرا سیستم قراردادی شرکت موجب می‌شود مدیران از بی‌طرفی در گزارشگری مالی فاصله بگیرند. اینکه افراد انتظاراتشان درباره وقایع طبیعی را چگونه شکل می‌دهند به سادگی قابل پیش‌بینی نیست. این نقطه ضعف موجب می‌شود بسیاری از تلاش‌هایی که مدیران در راستای کسب بینشی از مدیریت سود انجام می‌دهند بی‌اثر باشد. مدیریت سود زمانی واقع می‌شود که مدیر ارقام متفاوتی از سودهای واقعی را به سهامداران گزارش نماید. آنچه مدیران باید بدانند آگاهی از عواملی است که با کیفیت سود مرتبط است. این عوامل ممکن است بر تصورات سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان از کیفیت سود تأثیر بگذارد. بنابراین اگر افزایش سود منجر به یک تصور منفی از کیفیت سود گردد مدیران باید یک موازنه بین این دو برقرار سازند (روش‌های استهلاک‌گیری که منجر به گزارش سودهای متفاوت می‌شود). انتخاب اصول و استانداردهای حسابداری بنا به نظر مدیریت واحد تجاری تا حدی فرصت دست‌کاری ارقام سود را فراهم می‌سازد. شواهد تجربی حاکی از آن است که شرکت‌ها قادرند، حتی سطح سود مورد نظرشان که باید گزارش شود را خودشان انتخاب نمایند و بر این اساس رویه‌های حسابداری را دست‌کاری نمایند. این پدیده به عنوان مدیریت سود شناخته می‌شود. بنابراین مدیران به راحتی سود واحد تجاری جهت گزارش به استفاده‌کنندگان را با انتقال اقلام درآمد و هزینه بین سال‌های متفاوت نسبتاً ثابت و پایدار نشان می‌دهند. حال ممکن است این دست‌کاری برای سالی منجر به انتقال هزینه به سال بعد یا ایجاد درآمد از سال‌های آتی و مواردی مشابه باشد (اصلی 1393).

³ Anderson

¹ Dee Jorj

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

2-3- نفوذ مدیر عامل

امروزه شرایط اقتصادی به گونه‌ای است که واحدهای تجاری برای رشد و پیشرفت باید منافع خود و سهام‌داران را افزایش دهند. بدین صورت هر یک از مؤلفه‌های توسعه اقتصادی از سوی مدیران و نیروهای انسانی همراه آنان صورت می‌گیرد. خصوصیتی که مدیران در نوع رفتار و شیوه کاری خود دارند از جمله مواردی هستند که با سرمایه‌گذاری‌ها و درآمد ناخالص واحد مذکور سروکار دارد. اما غیر از این خصوصیات یک‌سری شاخص‌هایی وجود دارد که مدیران را از سایر نیروهای انسانی مجزا می‌کند. این خصوصیات به‌عنوان عامل موفقیت وی از زمینه‌های مدیریتی و عامل توسعه شرکت محسوب می‌شود. همچنین دو خصوصیات تجربه مدیریتی و داشتن دانش مالی در تئوری‌های اثباتی حسابداران به‌عنوان دارایی‌های نامشهود نیز طبقه‌بندی می‌شوند. زیرا توانایی‌ها و خصوصیات منحصربه‌فرد مدیران باعث تبدیل منابع راكد شرکت به درآمد و ایجاد فرصت‌های سرمایه‌گذاری می‌شود. در واقع کاهش هزینه‌های تولید و همچنین ارتقاء سطح کیفی و کمی فعالیت‌های اصلی از جمله مواردی است که مدیران از بدو ورود به شرکت برای آنان برنامه‌های استراتژیکی نیز تدوین می‌نمایند (بحری‌ثالث 1396).

کونته و همکاران⁵ در سال (2008) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که ویژگی‌های مدیرعامل یکی از مهم‌ترین عامل تأثیرگذار در زمینه رشد فروش می‌باشد. و از طرفی دیگر آنان دریافتند که شرکت‌های بزرگ به مقوله تجربه و دانش مالی بسیار اهمیت می‌دهد. به‌عبارتی دیگر واحدهای تجاری موفق قسمت اصلی توسعه خود را مدیون مدیرانی هستند که با برنامه‌ریزی‌های نوین شرکت را در اقتصاد به سطح خوبی رسانده‌اند.

هم‌چنین آدامس و همکاران⁶ در سال (2005) پس از بررسی‌های مختلف بر روی شرکت‌های مختلف از نظر صنعتی و تولید به این نتیجه رسیدند که شرکت‌های صنعتی اغلب بر روی یک مدیرعامل تمرکز دارند یعنی به‌عبارتی اهداف مورد انتظار واحدهای تجاری و چگونگی انجام آن معطوف به نوع تصمیمات مدیرعامل می‌باشد در حالی که واحدهای تولیدی اکثراً در مسئله‌های مربوط به محصولات و نحوه عرضه آن به بازار براساس نظرات چند نفری از اعضای هیئت‌مدیره و مدیرعامل بستگی دارد. اما گاهی شرایطی پیش می‌آید که مدیران براساس نفع شخصی نیز تصمیماتی را اتخاذ می‌کنند و این باعث می‌شود به کلی مسیر واحدهای تجاری از روند اصلی و عادی خارج شود. اهداف مورد انتظار شخصی مدیران نسبت به نوع رفتارهای اخلاقی و ناهنجاری‌های موجود نیز اتفاق می‌افتد. مدیران اجرایی درصدد اهدافی که برای آینده شرکت تعیین می‌کنند برحسب آن نفع‌هایی را دریافت کنند و این نوع ویژگی‌های منتهی نیز تلقی می‌شود. بین مدیرعامل و نوع سرمایه‌گذاری یک رابطه مستقیم وجود دارد و اگر خط روند به‌صورت صعودی باشد این است که مدیرعامل متناسب با منافع در دسترس سرمایه‌گذاری‌های موجود را به سود تبدیل کرده است. زمانی که شرکت‌ها روند فروش خود را افزایش می‌دهند یعنی درصد فروش خود را ارتقاء می‌دهند در این مواقع هیئت‌مدیره براساس پیش‌بینی‌های خود درصدی را به‌عنوان پاداش برای وی در نظر می‌گیرند و این توسعه همان ویژگی‌های مالی و اقتصادی یک مدیر را بیان می‌کند (آدامس و همکاران 2005).

2-4- پیشینه پژوهش

ایوانی و همکاران (1398) در تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر قدرت مدیرعامل بر رقابت بازار محصول و ارزش شرکت مورد مطالعه قرار دادند. در مجموع 102 شرکت از صنایع مختلف در بازه زمانی 1392-1396 انتخاب شدند. روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر نحوه اجرا توصیفی - همبستگی می‌باشد. تحلیل داده‌های گردآوری‌شده با استفاده از نرم‌افزار Eviews نسخه 8 انجام گردیده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین قدرت مدیرعامل و رقابت بازار محصول ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. هم‌چنین بین قدرت مدیرعامل و ارزش شرکت نیز

⁵ Konte & et al

⁶ Adams & et al

ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. بنابراین قدرت مدیرعامل باعث می‌شود که احتمال شکست به‌ویژه برای آن دسته از شرکت‌هایی که هزینه‌های زیادی را برای رقابت در بازار محصول انجام می‌دهند کاهش می‌دهد که در پی آن ارزش شرکت افزایش می‌یابد.

محمدزاده‌مقدم (1397) تحقیقی با عنوان تأثیر هزینه نمایندگی بر پیش‌بینی سودآوری شرکت‌ها انجام دادند. جامعه آماری این تحقیق را شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران که از سال 1389 تا 1395 فعال هستند، تشکیل می‌دهد. شرکت‌های نمونه شامل 105 شرکت و در مجموع شامل 735 سال شرکت است. برای آزمون فرضیه‌ها از روش رگرسیون و روش حداقل مربعات استفاده شده است. این تحقیق، از لحاظ روش‌شناسی، از نوع شبه تجربی و پس‌رویدادی در حوزه پژوهش‌های اثباتی حسابداری است. یافته‌های حاصل از آزمون فرضیه‌های این تحقیق نشان می‌دهد که از بین معیارهای اندازه‌گیری هزینه نمایندگی رابطه بین مالکیت نهادی ناشی از حاکمیت شرکتی و نسبت گردش دارایی با پیش‌بینی سودآوری مستقیم و معنادار است. این یافته‌ها همچنین نشان داد رابطه معناداری بین ساختار سرمایه و پیش‌بینی سودآوری وجود ندارد. علاوه بر این، رابطه بین مدیریت سود و پیش‌بینی سودآوری معنادار ولی معکوس است که دلیل این رابطه معکوس را می‌توان خطر اخلاقی ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی مدیریت سود دانست.

یانگ و همکاران⁷ (2014)، در پژوهشی تحت عنوان بررسی تأثیر ساختار هیأت مدیره و مالکیت نهادی بر مدیریت سود با نمونه آماری 138 شرکت در بازه زمانی 2010 تا 2015 انجام دادند؛ نتایج پژوهش نشان می‌دهد که ساختار هیأت مدیره و مالکیت نهادی بر مدیریت سود تأثیر ندارد.

برواس و همکاران⁸ (2017) در تحقیقی با عنوان بررسی رابطه بین ویژگی‌های مدیرعامل و کارایی سرمایه‌گذاری با تأکید بر نقش تعدیلی روابط سیاسی در کشور اتریش مورد بررسی قرار دادند. نمونه آماری این تحقیق شامل 1955 سال - شرکت برای بازه زمانی بین 1990 الی 2013 جمع‌آوری شده است. جهت آزمون فرضیات تحقیق از روش رگرسیون خطی استفاده شده است. نتایج بیان‌گر این است که دوره تصدی مدیرعامل و دانش مالی رابطه مثبت و مستقیمی با کارایی سرمایه‌گذاری دارد و همچنین ارتباطات سیاسی باعث تعدیل این رابطه شده است. لویس‌برگ‌گرون و همکاران⁹ (2019)، در تحقیقی با عنوان سودآوری شرکت و بازده سهام مورد انتظار شواهد آمریکای لاتین است پرداختند و با وجود نسبت‌های ارزش‌گذاری بالاتر، اندازه بزرگ‌تر و نیاز سرمایه‌گذاری بالاتر، شرکت‌های سودآور در بازه خام و تعدیل ریسک، از شرکت‌های غیرانتفاعی در آمریکای لاتین پیروی می‌کنند. تأثیر مثبت سودآوری شرکت در بازده سهام در انواع تک متغیری و دومتغیره گسترده است. رگرسیون پانل در بازارهای زیر منطقه‌ای و در میان سهام کوچک و بزرگ فراگیر است. یک عامل 5 عاملی مدلی که شامل بازار، اندازه، پیشانی، سودآوری و فاکتورهای سرمایه‌گذاری است که پرتفوی سودآوری را بهتر از سایر مدل‌های عامل متداول در برمی‌گیرد.

بنابراین بر اساس مبانی نظری فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر مطرح می‌شود:

H₁ نفوذ مدیرعامل بر مدیریت واقعی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنی داری دارد.

H₂ ویژگی‌های مدیران بر مدیریت واقعی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنی داری دارد.

⁷Yang et al

⁸ Bruce & et al

⁹ Luis berggrun & et al

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه آموزش عالی، کوردهای تهران، وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

3- روش تحقیق

از دیدگاه هدف: این تحقیق از نوع کاربردی است. این نوع تحقیق‌ها از آن جهت که می‌تواند مورد استفاده مدیران مالی بانک‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و پژوهش‌گران و طیف وسیعی از استفاده‌کنندگان قرار گیرد، کاربردی است. از دیدگاه ماهیت روش: این تحقیق از نوع توصیفی همبستگی می‌باشد.

از دیدگاه نوع طرح تحقیق: تحقیق حاضر از نوع تحقیق‌های پس‌رویدادی است. در این نوع تحقیق‌ها، هدف بررسی روابط موجود بین متغیرها است و داده‌ها از محیطی که به‌گونه‌ای طبیعی وجود داشته‌اند و یا از وقایع گذشته که بدون دخالت مستقیم محقق رخ داده است، جمع‌آوری و تحلیل می‌شود.

قلمرو این تحقیق به سه بخش زیر تقسیم می‌شود:

3-1- قلمرو موضوعی تحقیق

قلمرو موضوعی تحقیق " بررسی تاثیر نفوذ مدیرعامل و ویژگی‌های مالی بر مدیریت واقعی سود " می‌باشد.

3-2- قلمرو مکانی تحقیق

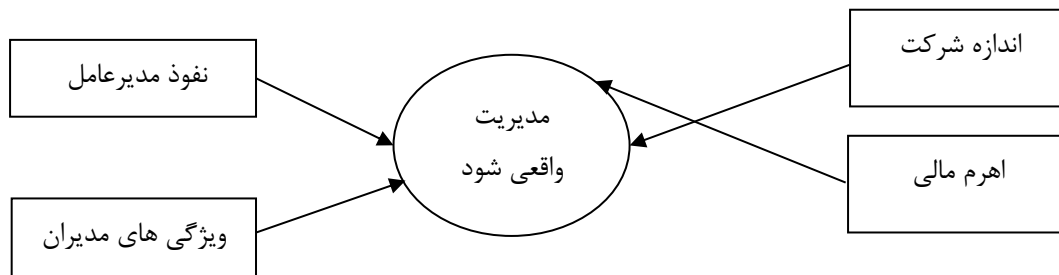
قلمرو مکانی این تحقیق شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

3-3- قلمرو زمانی تحقیق

تحقیق حاضر در یک بازه‌ی زمانی 7 ساله بین سال‌های 1391 الی 1397 انجام می‌گیرد.

مدل مفهومی تحقیق:

مدل مفهومی تحقیق حاضر به شرح زیر ترسیم می‌گردد:

نمودار 1: مدل مفهومی تحقیق

- متغیر مستقل: نفوذ مدیرعامل و ویژگی‌های مدیران
- متغیر وابسته: مدیریت واقعی سود
- متغیر کنترلی: اهرم مالی و اندازه شرکت

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

جامعه آماری این تحقیق شامل تمامی شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران از سال 1391 الی 1397 می‌باشد. به علت گستردگی حجم جامعه آماری، شرایط زیر برای انتخاب نمونه آماری قرار داده شده و از این رو نمونه آمار به روش حذفی انتخاب می‌شود. شرایط یادشده به شرح زیر است:

- 1) قبل از سال 1392 در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته باشند.
- 2) سال مالی شرکت منتهی به تاریخ پایان اسفندماه هر سال باشد
- 3) شرکت طی دوره مورد بررسی تغییر سال مالی نداده باشد.
- 4) شرکت تحت بررسی جز شرکت‌های سرمایه‌گذاری، هلدینگ و واسطه‌گری مالی نباشد.
- 5) اطلاعات و داده‌های آن‌ها در دسترس باشد.
- 6) معاملات سهام شرکت به‌طور مداوم در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفته باشد و توقف معاملاتی بیش از سه ماه در مورد سهام یادشده اتفاق نیفتد.

جهت جمع‌آوری اطلاعات لازم برای انجام این تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده شده و از منابع زیر داده‌های لازم استخراج شده‌اند:

1. داده‌های مورد نیاز از طریق صورت‌های مالی شرکت‌های بورس جمع‌آوری شده که در سایت کدال موجود می‌باشد
2. مراجعه به مقاله‌ها و منابع علمی که در این زمینه کار شده است.
3. اطلاعات موجود در سایت اینترنتی www.rdis.ir

4- نتیجه یافته‌های پژوهش

در بخش حاضر به منظور توصیف متغیرهای تحقیق از آمار توصیفی، با به‌کارگیری آماره‌های توصیفی مانند میانگین، میانه، انحراف معیار، مینیمم و ماکزیمم داده‌ها استفاده شده است. جدول 1 شامل نتایج مربوط به آمار توصیفی متغیرهای تحقیق می‌باشد. داده‌های تحقیق حاضر بر اساس دوره زمانی 7 ساله طی سال‌های 1391 تا 1397 به صورت سالانه برای 127 شرکت عضو بورس اوراق بهادار تهران گردآوری شده است که در مجموع $136 \times 7 = 952$ مشاهده بر ای هر متغیر داریم. متغیر اندازه شرکت (size,t) دارای میانگین 15/1120، میانه 14/8720، ماکزیمم 19/9643، مینیمم 11/1667 و انحراف معیار 1/5662 می‌باشد. این یافته‌ها برای سایر متغیرها نیز در جدول 4-1 آورده شده است.

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه آموزش عالی - گهری - تهران - مرکز مدیریت صنعتی

چالش ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCI-conf.ir

جدول 1. آمار توصیفی

levi,t	sizei,t	Ri,t	Pi,t	متغیر
اهرم مالی	اندازه شرکت	نفوذ مدیر عامل ویژگی های مالی	نوع اظهار نظر حسابرس	
0.5997	15.1120	0.0000	0.4471	میانگین
0.5988	14.8720	-269.9523	0	میانه
2.1881	19.9643	32122.5800	1	حداکثر
0.0469	11.1667	-23005.4700	0	حداقل
0.2514	1.5662	3810.2190	0.4975	انحراف معیار
1.1552	0.8969	2.2158	0.2128	چولگی
8.1975	4.0962	21.6721	1.0453	کشیدگی
917	917	917	917	تعداد نمونه

با استفاده از نتایج آمار استنباطی به بررسی فرضیه‌ها پرداخته شد. به این صورت که ابتدا مانایی متغیرها مورد بررسی قرار گرفت، سپس برای انتخاب روش برآورد از آزمون‌های F لیمر و هاسمن بهره گرفته شد و در نتیجه مدل‌ها برآورد شده و با استفاده از معنی‌داری ضرایب به بررسی فرضیه پژوهش پرداخته شد. بنابراین نتایج فرضیه‌های پژوهش در جدول 2 نشان داده شده است.

جدول 2: نتایج آزمون فرضیه‌های تحقیق

نتیجه	علامت	فرضیه
تأیید	مثبت	فرضیه اول: نفوذ مدیرعامل بر مدیریت واقعی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنی دار دارد.
تأیید	مثبت	فرضیه دوم: ویژگی های مدیران بر مدیریت واقعی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنی داری دارد.

5- نتیجه گیری و پیشنهادات و محدودیت ها

همانطور که پیش تر نیز گفته شد هدف از تحقیق حاضر بررسی تاثیر نفوذ مدیرعامل و ویژگی های مدیران بر مدیریت واقعی سود در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد قلمرو زمانی تحقیق شامل یک دوره هفتساله بر اساس صورت‌های مالی سال‌های 1391 الی 1397 شرکت‌های و نمونه مورد مطالعه شامل 127 شرکت می‌باشد. در این تحقیق دو فرضیه مورد بررسی قرار گرفت که جهت آزمون فرضیات از مدل رگرسیونی و روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. در این تحقیق، نفوذ مدیر عامل و ویژگی های مدیران شرکت به‌عنوان متغیرهای مستقل، مدیریت واقعی سود تحت عنوان متغیر وابسته و متغیرهای اندازه شرکت و اهرم مالی به‌عنوان متغیرهای کنترلی

ISC
۰۱۲۲۰-۵۹۴۰۴

نخستین کنفرانس ملی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش عالی

چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت، حسابداری و صنعت بیمه

زمان برگزاری: ۱۴۰۲/۰۷/۲۰
MCII-conf.ir

موردسنجش قرار گرفته است. نتایج آزمون معناداری ضرایب بر اساس معادله‌ی رگرسیون برازش شده حاکی از وجود تأثیر مثبت و معنی‌دار نفوذ مدیر عامل و ویژگی‌های مدیران بر مدیریت واقعی سود شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. نتایج تحقیق از نظر بررسی متغیرها با تحقیق فرسادامان الهی و معدنچی‌زاج (۱۳۹۸)، ایوانی و همکاران (۱۳۹۸)، محمدزاده‌مقدم (۱۳۹۷)، یانگ و همکاران (۲۰۱۴)، برواس و همکاران (۲۰۱۷) و لویس‌برگ‌گرون و همکاران (۲۰۱۹) همسو می‌باشد.

بر اساس نتایج تحقیق به محققین آتی پیشنهاد میشود که به بررسی تأثیر ویژگی‌های مدیران بر مدیریت واقعی سود با تأکید بر کیفیت حسابداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران بپردازد. و همچنین پیشنهاد میشود به بررسی تأثیر ویژگی‌های مدیران بر مدیریت واقعی سود با تأکید بر استقلال و دوره تصدی حسابرسان در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار بپردازد و نهایتاً پیشنهاد میشود به انجام تحقیق حاضر در صنایع مختلف با تفکیک صنعت بپردازد.

پس از نتایج و پیشنهادات، محدودیت‌های تحقیق بصورت زیر قابل بیان است:

1. از جمله محدودیت تحقیق حاضر می‌توان به نبود تحقیقات مشابه در سایر کشورها به منظور مطابقت دادن نتایج این تحقیق با تحقیقات انجام‌شده اشاره کرد.
2. در تحقیقات حسابداری از جمله محدودیت‌ها می‌توان به محدودیت زمانی آن اشاره کرد که نتایج تحقیق را می‌توان در بازه زمانی انجام‌شده تعمیم داد.
3. تحقیق حاضر فقط مربوط به شرکت‌های تولیدی عضو بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد، تعمیم نتایج به شرکت‌های غیر عضو و سایر شرکت‌ها مانند بانک‌ها، شرکت‌های بیمه، صندوق‌های سرمایه‌گذاری و ... باید با احتیاط صورت گیرد.

6- منابع:

1. آستان، لیلیا، (۱۴۰۰)، بررسی تأثیر ویژگی‌های مدیران بر استراتژی تجاری شرکت با تأکید بر عدم اطمینان محیطی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی شمیم دانش نوین.
2. پورحیدری، امید، و فروغی، عارف. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر نفوذ مدیرعامل بر کیفیت افشای اطلاعات حسابداری. مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱۵(۶۱)، ۵۳-۲۷. <https://sid.ir/paper/395897/fa>. SID.
3. ایوانی، فرزاد؛ خیرالهی، فرشید و عبدی، سوسن. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر قدرت مدیرعامل بر رقابت بازار محصول و ارزش شرکت، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، مؤسسه آموزش عالی کبیر غرب، گروه حسابداری.
4. امیرحسینی، زهرا؛ قبادی، معصومه. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر درصد هیئت‌مدیره غیرموظف و مالکیت نهادی بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصل‌نامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت، شماره ۲۸، ص ۵۴-۷۱.
5. بحری‌ثالث، جمال. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط بین خوش‌بینی مدیریت و هموارسازی سود، مجله دانش سرمایه‌گذاری، شماره ۲۲، ص ۵۴-۸۲.
6. محمدی، محمد؛ یوسفوند، داود. (۱۴۰۰). بررسی تأثیر حضور مدیران زن هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی بر توانایی مدیریت و شفافیت در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. فصل‌نامه علمی تخصصی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری. ص ۱۱۴-۱۳۷.
7. نوروش، ایرج؛ پویان، حرفت؛ سلطانی، محمدرضا. (۱۳۹۷). بررسی روابط میان تقسیم سود، سطح نگهداشت وجه نقد و تامین اعتبار، مجله پژوهش‌های مالی، شماره ۳، ص ۱۵-۳۲.
8. افضل‌نیا، سیدحسن. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر کیفیت حسابداری بر رابطه بین ضعف کنترل داخلی و هزینه بدهی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، فصل‌نامه چشم‌انداز حسابداری و مدیریت، شماره ۱۲، ص ۴۲-۶۸.

9. اصلی، مهدی. 1396. بررسی تأثیر محافظه‌کاری حسابداری بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه بین‌المللی پردیس ارس.
10. ملاحسینی، علی و کبری کهنوجی، (1387)، "بررسی منابع پنج‌گانه قدرت مدیران با تعهد کارکنان در سازمان‌های دولتی شهرستان رفسنجان"، توسعه و سرمایه، 1(1)، صص 117-132.
11. عزیز، بیستون، علی مهربانی کوشکی، مسعود پیری و همکاران، (1388)، "تعیین منابع قدرت مدیران سازمان تربیت بدنی و ارتباط آن با سطح آمادگی و رضایت کارکنان"، مدیریت ورزشی، 1(3)، صص 119-251.
12. فاطمه مدانلو آرش نادریان علی خوزین جمادوردی گرگانلی دوجی، (1400)، بررسی رابطه جریان وجوه نقد آزاد، حساسیت سرمایه گذاری و نقش تعدیل‌گری محدودیت مالی، اقتصاد مالی سال 15 زمستان 1400 شماره 4 (پیاپی 57)
13. طاهری‌عابد، رضا؛ محسنی، آذر. (1398). بررسی تأثیر دانش مالی مدیران عامل بر کیفیت افشاء شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، مؤسسه آموزش عالی سارویه.
14. Adams, R. & Ferreira, D. (2005). "The Boardroom and Their Impact on Governance and Performance. Journal of Financial Economics, 94(2), 291-309.
15. Basiru Salisu KALLAMUa. (2017). Ownership Structure, Independent Directors and Firm Performanc, Social and Administrative Sciences, Vol. 3, PP. 152-215.
16. Carl Hsin, han Shen, Hao Zhang. (2020). What's good for you is good for me: The effect of CEO inside debt on the cost of equity, Journal of Corporate Finance (2020), <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2020.101699>.
17. Jiang, F., Zhu, B., & Huang, J. (2013). CEO's financial experience and earnings management. Journal of Multinational Financial Management, 23(3): 134-145.
18. Luis berggrun, emilio cardon a, e d mundo lizarzabura. (2019). firm profatblity and expected stock returns evidence from latin america, research in international business and finance.
19. Yuan, Q., & Zhang, Y. (2015). Do banks price litigation risk in debt contracting? Evidence from class action lawsuits. Journal of Business Finance & Accounting, 42(9-10), 1,310-1,340. <https://doi.org/10.1111/jbfa.12164>.